

SLOVAN.

Št. 1.

V Ljubljani, dne 3. januarja.

1884.

Vsebina: Naš program. — Pozdrav Slovanom. — Zdravniški pogovori. — Nekoliko besed v prosep naše sadjereje. — Pogled po slovanskem svetu. — Češko narodno gledališče v Pragi. — Razne novice. — Politični razgled. — Tržne cene. — Vabilo na naročbo. — **Ilustracija:** Češko narodno gledališče v Pragi.

Naš program.

Slovenski narod, ta mali del vsega Slovanstva, podoben je osamelemu jezeru, katero bode polagoma vsahnilo, ako ne dobode pritokov od velikega morja slovanskega.

Kader premišljujemo o zdanjih razmerah slovenskih, ne prihaja nam od nikoder upanje, da bi se slovensko jezero kdaj združilo z velikim morjem slovanskim. Naši mnogoštevilni nasprotniki nas pritiskajo od vseh strani ter si prizadevajo zadušiti vsakotero klico slovenskega gibanja. Nekateri nam celo zanikujejo naš obstoj; a narod, prosti naš narod sam ne ve, kako se mu je braniti; narod naš nima še slovanske samozavesti in ponosa, s katerim bi se povzdignil nad svoje nasprotnike. V zvezi in življenji s tujimi, heterogenimi elementi zgrešil je skoro naš narod slovansko mišljenje, kar ni čudo, ker je že toliko in toliko let bil ločen od Slovanstva.

In ker se je slovenski narod v najnovejšem času jel cepiti še na manjše kose in ker se bojimo, da bo zategadelj oslabil popolnoma, živo smo čutili potrebo, dà, dolžnost nam je ustanoviti list, kateri ne bode trafil časa z nepotrebnimi lokalnimi, strankarskimi in celo osebnimi zadevami, ampak bode poudarjal občne potrebe vsega naroda slovanskega. Iz vseh pokrajin slovenskih slišimo tožbe odličnih domoljubov, da je treba razširiti področje tudi manjšemu političnemu glasilu ter odločno in z jednako gorko ljubeznijo poudarjati vse slovenske razmere. V ta namen smo ustanovili „Slovana“, kateri bode zagovarjal v prvi vrsti celokupnost vsega slovenskega naroda, a v drugi vrsti, to je v širšem pomenu besede bode vzbujal slovansko zavednost in slovanski ponos, da bo vsak Slovenec ponosen na to, da je ud velike in slavne rodovine slovanske.

Razna politična, gospodarska, literarna in občna kulturna vprašanja slovenska in slovanska bode razpravljaj „Slovan“ ter prinašal poročila o kulturnem gibanju vseh slovanskih narodov. Slovanstvo je že na literarnem in občnem kulturnem polju jako napredovalo in še bode več pridobilo vsemu človeštvu v kulturni borbi samo zato, ker ima v sebi, zlasti v jeziku, ki je izvor vse kulture, toliko razvojno in samostalno moč, da je prekosilo svoje tekmece. In mi smo se namenili pripovedovati našemu narodu o občnih borbah in pridobitvah slovanskih.

Kader bo slišal naš narod, kako napredujejo naši vrli bratje Hrvatje, Srbi in Bolgari; koliko so dosegli delavni in uztrajni Čehi in Poljaki; kader se bode prepričal o velikem napredku ruske kulture, katera se je razvila na podstavi tako ogromne narodne celote, do tolike veličine, da tekmuje z drugimi kulturnimi narodi; kader bo videl naš narod, kako drugi slovanski rodovi vneto ljubijo svojo domovino, svoj jezik, svojo narodnost, da njih rodoljubje nima zaslombe samo v prostem narodu, nego tudi v srednjem stanu, dà, celo v plemstvu: tedaj bo tudi naše ljudstvo prešinel narodni ponos in naše meščanstvo se ne bode več sramovalo slovenskega jezika samo zato, ker mu ga zaničujejo in teptajo nasprotniki, ampak ga bode odločno branilo ter mu priborilo povsod in vselej zasluženno priznanje in veljavo.

Glavni namen „Slovana“ je torej vzbujati narodno zavest z resnim, pozitivnim delovanjem brez vsake polemike, katera bi bila na škodo slovenski stvari, in ker smo preverjeni, da zvečnim zanikanjem ne dosežemo ničesar.

Da si utrdimo narodnost, čuvali bodemo tradicijo, v kateri se nam razodevajo vsa duševna svojstva naše individualnosti. Mnogokrat se pritepó od drugod k nam novi nazori, kateri duše našo na-

rodnost, zato bomo take prikazni odločno pobijali: zavračali bomo tedaj sleparstvo judovskega lažiliberalizma ter čuvali krščanski značaj našega naroda.

Vsa izkušnja nas uči: vsa naša narodna borba, dasi se je gibala na ustavnih tleh; vse prošnje, resolucije, lepo zložene in korenite interpelacije v državnem in deželnem zboru: vse to je bilo do zdaj brez uspeha, katerega smo se nadejali; zastoj smo tolikrat prosili pravic, katere zaslužimo po pravu in po zakonu. Ker tedaj vidimo, da ni vselej pomoči od vlade in ker smo prepričani, da moremo mnogo doseči sami, zato je treba, da narodu prinašamo tolažbo v hudi borbi, da mu utisnemo v srca vstrajnost in sladko upanje v boljšo in lepšo bodočnost; treba je, da mu udahnemo prepričanje, da je naša borba vendar pravična. Zategadelj pa nismo v načelu nasprotniki vlade: vse, kar bo storila vlada dobrega za naš narod, bomo radi podpirali in pospeševali in ako se ž njo ne bi ujemali, povedali bomo svoje razloge dostojno, ali odločno povsod in vselej, kader bode od nas zahtevala korist slovenskega naroda.

Naš narod je tedaj treba tudi politično vzgajati; treba mu je ucepiti pravočutje, narodni ponos in notranje prepričanje, da sme zahtevati vse ustavne pravice; kajti kader bode to sam spoznal, zahteval bode sam svoje pravice. In kadar bode narod iz samozavesti zahteval svoje sveto pravo, ne bode se mu ustavljala nobena vlada.

S tem programom stopamo pred slovenski narod.

Pozdrav Slovanom.

Pozdravljen bodi vrli vsak Slován,
Ki blago mu srcé za národ bije,
In v sladki nádi blagoslávja dan,
Ko zlati zor svobóde nam prisíje;
Ko stare spet se pravde vék nam vrne,
Razgled v bodočnost srečno se razgrne.

Pozdravljen vsak slovanski nam junák,
Ki neustrašno dragi dom nam brani,
Ko ljuti nam napáda ga sovrág
V razvnétih strásti borbi neprestani;
Življenja božji dar volján žrtvuje,
Da slavo národa povelíčuje.

Navdúšeni prejmite náš pozdrav,
Izvóljeni vi ljúbljenci Modrice,
Ki nosi do nebeskih vas višáv,
Kjer svit lepote vam obseva lice;
Da v vzvíšene zamákneni uzóre,
Nesmrtne vstvárajate nam umotvóre.

Pozdráv iskrén preblagím ženam vsem,
Ki čuvajo nam žrtveník ognjíšča
In v svétnem hrupu vtrújenim možém
Ob njem pripravljajo nam utočíšča;
Kjer rajski žar ljubezni nas ogréva,
Za ród se žrtvovati nam veléva.

Pozdravljen bodi nam čestiti zbor
Duhóv prosvétljenih v svetišči vede,
Ki blagih del vam sveti je uzor:
Da rod slovanski se vzbudí iz bede,
In dan prosvete nam napóči zlate —
Vez sloge razdvojéne združi brate.

Pozdravljen bodi ves ogrómni rod
Slovánov od iztóka do zapáda,
Od južnih brd do snéžnih góh — povsod,
Kjer mati Slava z blago róko vlada:
Od Neve in do Adrije nam sinje
Sinóvom čuva národne svetínje!

Zdravniški pogovori.

Spisuje dr. Josip Derč.

I. Bolezen in zdravje.

Pač malokdo se je prašal, če je bil bolan, kaj je bolezen; še manj pa je bil zadovoljen, ker si ni znal pravega odgovora. In ako vprašate mene, spravite tudi mene v nekako zadrego, kajti tudi jaz vam ne morem odgovoriti jasno, ker sta pojma o bolezni in zdravji abstraktna, to je v mišljenji, ločena od stvari. Navaden človek vidi samo navadne prikazni pri bolniku in ker se pri mnogih boleznih ponavljajo iste prikazni po istem redu, misli si jih, da so za se celota nasproti zdravemu človeku, da so te prikazni na bolnem človeku nekaj tujega, življenju in

zdravju sovražnega, imenuje to vsebino ali kompleks teh prikazni — bolezen. Zdravje in bolezen sta si tedaj huda sovražnika, ker hočeta pokončati drug drugega. Navadno vlada v našem telesu zdravje, časi pa pride bolezen ter napade naše telo, zdaj možgane, zdaj čreva, zdaj želodec, ali pa kateri drugi del našega telesa. Primeri se tudi, da bolezen napada jeden telesni del (organ) za drugim, da se iz jednega preseli v drugega; časi prideti celo po dve na jedenkrat ter skušati druga izpodriniti drugo, časi pa se sporazumeti in narediti tretjo bolezen!

Te pritepenice, usiljence — bolezni preganja naravna — zdravilna moč; ž njo se začinja hud boj, kateremu je bojišče človeško telo. Prikazni v tem boji so prikazni bolezni same, zdaj pa prikazni naravne, zdravilne moči.

*) Pod tem naslovom sem se namenil priobčevati spise različne vsebine. Oziral se bom posebno na zdravstvena vprašanja na kmetih ter spise tako spisaval in urejeval, da bo vsak kolikor moči celoten.
Pisatelj.

Ozdravljanje je zmaga zdravilne moči ter biva v tem, da izganja bolezen iz telesa, a smrt je zmaga bolezní.

Ako hočemo razumeti pojem bolezní, treba bode, da si prej pojasnimo pojem „zdravje“. Zdravje! Dà, zdravje je človeku čez vse najdražje. Le pogledjmo si ulice ob novem letu, kako se vse giblje in mrgoli, prijatelj stiska prijatelju roko, želeč mul srečo in zdravje o novem letu. Kako letajo podložniki v „cilindru“ in „fraku“ voščit svojim predstojnikom srečno, veselo in zdravo novo leto! Ni ga reveža, ne siromaka, kateri ne bi pohitel o tej ugodni priliki priberačit si nekoliko grošev za svoj poboljšek, dobro vedoč, da celo skopuh spusti nekoliko izpod palca, kajti česar si želi človek sam, to rad sliši. „Da bi vam ljubi Bog dal zdravje, dolgo življenja, po smrti pa nebesa!“ Takó slove voščilo in tudi žal. ala darilu. Ni je vesele družbe, kateri se ne bi napijalo na zdravje temu ali onemu prijatelju, tej ali oni ženičiči ali nevesti!

In vender, če se kdo vpraša, kaj je zdravje, mnogo njih ne zna pravega odgovora, in če kdo vpraša mene, sem tudi jaz v zadregi. Kako se čutiš? je navadno prvo prašanje zdravnikovo, in bolnik odgovarja: zdravega ali nezdravega. Torej počutek nam pove najprej, kaj je zdravje. Zdrav človek ne čuti navadno svojih udov ali organov, samo bolnika opominjajo ali bolečine ali pa nezadostno delovanje potrebnega uda za celi život. Človek čuti nekako nedostatnost v životu; opazuje splošni, nedoločni, neprijetni občutek ali pa telesno bolečino in nedostatek v funkciji dotičnega (bolnega) organa. Človek je tedaj bolan, ako vsi telesni udje, deli ne delujo pravilno; bolezen je močenje fiziološkijskega (pravilnega) delovanja v človeškem telesu, a zdravje je pravilno (normalno) delovanje vseh udov (organov) našega telesa na korist celoti.

Prihodnjič o uzrokih bolezní.

Nekoliko besed v prospah naše sadjereje.

O sadjereji se piše mnogo, rekel bi več, nego se istinito stori za njo. Nikdo ne bode dvomil, da se s poukom bodi si v pismu ali besedi, nekoliko koristi, vender se pa s tem ne doseže, kar se navadno doseči namerava. Ne le na Kranjskem, takisto tudi na Štajarskem, Koroškem in Primorskem je mnogo gospodarjev, ki dobro umejo, kako se napravlja drevesnica, kako se oplemenjajo divjaki, presajajo drevesca, kako je dalje s drevescem ravnati, kako je sploh drevesa oskrbovati, kako jim gnojiti, kako jih oskrbovati i. t. d., vender pa tega ne storé. Ako taki gospodarji, kateri niso brez omike, za sadjerejo ne storé ničesar, koliko moremo potem zahtevati od navadnega kmeta!

Vsak gospodar ima več ali manj sveta v svojem posestvu, kateri je sadjereji ugoden; kajti vse slovenske dežele brez izjeme so kar ustvarjene za sadjerejo. Gorenjsko nam daje sicer mnogo sadja, ali je še mnogo zemlje, katera bi se gotovo dala z dobrim uspehom zasaditi s sadnim drevjem. Naša dolenjska stran je glede sadjereje jako zanemarjena; po Notranjskem so pa razmere še žalostnejše: tamkaj se razen jako marljivih Vipavcev s sadjerejo ne peča nikdo.

Malo je gospodarjev, kateri izprevidijo, koliko dobička donaša sadjereja, kajti vsak gospodar, ako se le nekoliko bavi s sadjerejo, pridobiva si ž njo vsako leto gotovo toliko dohodka, da že ž njim lahko plačuje več nego polovico zemljiškega davka.

Naši gospodarji niso brez razuma, a mlačni so v tej zadevi takisto, kakor v drugih stvareh. Ako prašaš tega ali drugega, zakaj na tem ali onem prostoru ne zasadi sadnega drevja, odgovoril ti bode: „Zasadil bi že drevesca, ako bi jih kje dobil brezplačno.“

Ta odgovor ima res nekaj istine v sebi; kajti kje hoče dobiti gospodar dobra in lepo zrastena triletna do štiriletna drevesca? Taka drevesca niso ravno po ceni, povprečno stane vsako tako drevo 50 krajcarjev. Ako zasadiš samo kakih petdeset drevesec, plačaš za nje, s troški za prevažanje vred, že najmanj kakih 30 gold. Ako pomislimo, da se pri prevažanju več drevesec navadno po-

škoduje, da se jih več tudi ne prime; nekoliko tudi, ako so se prišla, posuši; potem vidimo prav lahko, da vsako drevesce stane povprečno 1 goldinar. Trideset goldinarjev navadnemu gospodarju je pa že glavica, katera mu donaša še le čez več let obresti. Da se tako malo dreves nasaja pri nas v zdanjem času, uzrok so le troški; kajti vsak gospodar je vesel, ako mu je moči poplačati davke.

Jaz ne govorim na primer o bogatinih; ti so izjeme in ti si lahko nakupijo sadnega drevja po najvišji ceni.

Lahko bi se mi ugovarjalo: kdor nima denarja, da bi si nakupil lepo vzgojena drevesca, naj pa sam cepi. To je sicer lahko reči, a težko storiti, ker množina gospodarjev še cepiti ne umeje. Prvikrat poskuša in ker se mu cepljenje ne posreči, potem izgubi veselje in ne stori ničesar več.

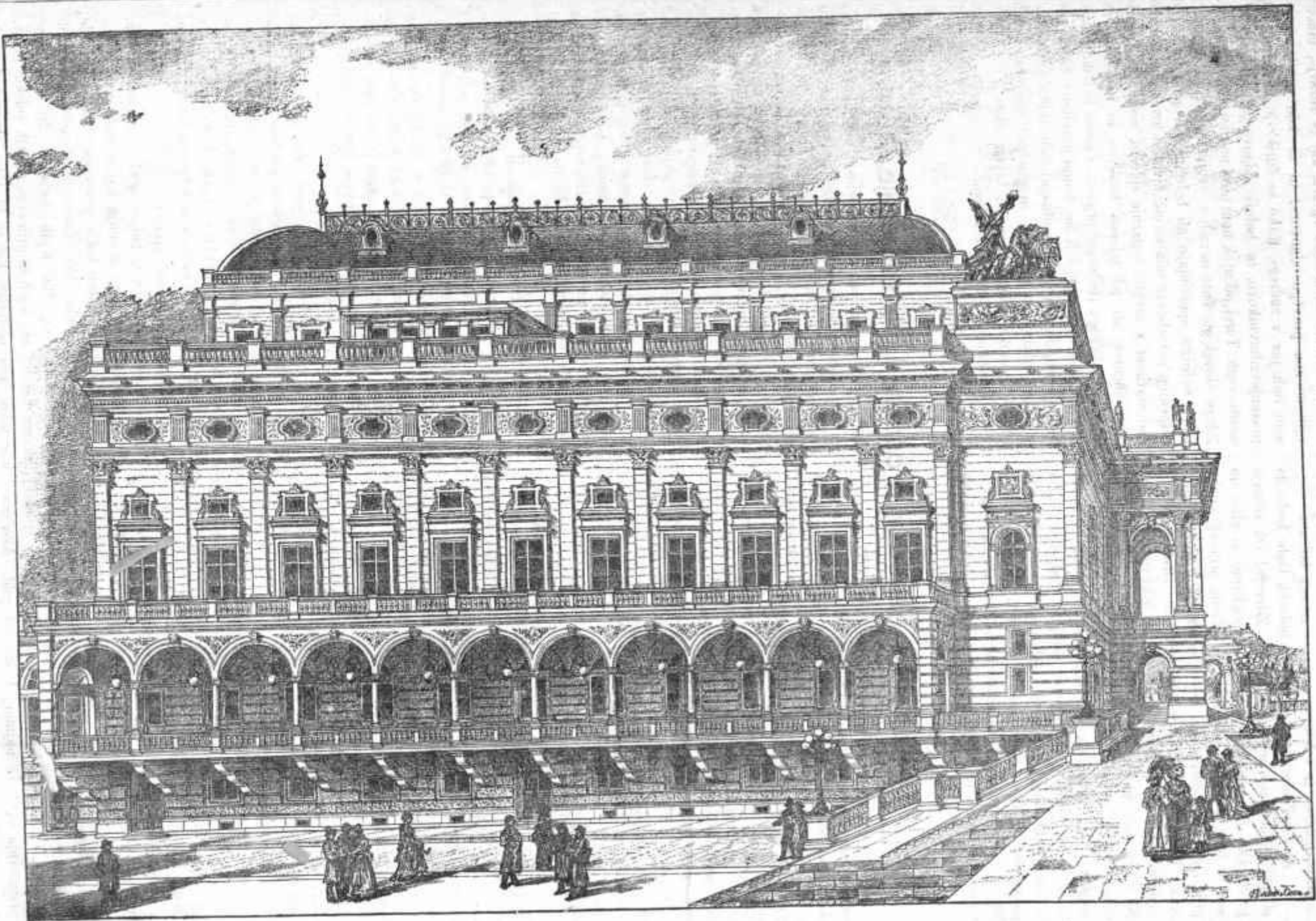
Vrhu tega moramo tudi poznati naše gospodarje. Posebno po Notranjskem in Dolenjskem je večina gospodarjev v tej stvari tako anikerna, da, ako mu podariš lepo vzgojeno drevesce, ne bode ti še tega zasadil.

Po vsem Notranjskem ni razen šolskih drevesnic in razen drevesnice sadjerejske šole na Slapu ni jedne zasebne (privatne) drevesnice. Jednake razmere so tudi po Dolenjskem; jedini Gorenjec in Vipavec ima o sadjereji nekoliko pojma in veselja.

Da je v prospah sadjereji v prvi vrsti potreba pouka, dvomil ne bode nikdo, a s samim poukom napredovala bi sadjereja le polagoma. Treba je stvar nekoliko podvzati in to bi bilo jedino moči na ta način, da se gospodarjem najprvo v tistih krajih, kjer je še malo sadjereje, razdelé sadna drevesca brezplačno.

To bi se dalo doseči tako:

1. Naj se šolski vrti boljše uredé; v tistih krajih, kjer je sadjereja na nižji stopinji, naj se šolski vrti nekoliko razširijo ter gmotno bolje podpirajo, tako da bode mogoče dajati vsako leto posestnikom iste okolice iz šolskega vrta vsaj 100 lepih drevesec. Na Kranjskem imamo vender več lepih in primerno velikih šolskih vrtov, isto tako tudi učiteljev, kateri bi tako stvar radi prevzeli in gotovo dobro izveli, a treba je gmotne podpore;

Česko narodno gledališče v Pragi.

kajti od učiteljev ne moremo zahtevati, da bi se zastonj trudili z odgojevanjem kakih 400 drevesec.

2. Sadjerejsko društvo za Kranjsko moralo bi imeti veliko drevesnico, iz katere bi dobivali udje drevesca, cepiče, divjake i. t. d. brezplačno. To bi bilo mogoče na ta način, da dovoli slavno ministerstvo kmetijstva kako podporo.

3. Ker pa naša dežela ni ravno tako mala, bilo bi gotovo za vso tudi samo jedna drevesnica preseljena; posebno ker Notranjsko glede sadjereje popolnoma zanemarjeno. Treba bi bilo tudi na Notranjskem take dre-

vesnice, iz katere bi se vsako leto dajalo gospodarjem po več sto drevesec. Kakor čujemo, namerava kmetijska podružnica vipavska napraviti tako drevesnico; škoda samo, da se podružnica postojinska briga tako malo za sadjerejo.

Ako bi se izveli ti nasveti, kar bi stalo samo par stotakov, razdelilo bi se lahko vsako leto gospodarjem našim kakih 3000 drevesec, v desetih letih znaša to že 20 — 30.000 dreves, bila bi naša dežela podobna kmalu velikanskemu sadnemu vrtu, kateri bi donašal revnemu slovenskemu kmetu na tisoče in tisoče goldinarjev dobička.

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(*Za slovenskega potovalnega učitelja*) je prosilo „Slovensko društvo“ v Mariboru. To izvršno urejeno politično društvo za slovensko Štajarsko si je pridobilo že mnogo zaslug in priznanja. Želimo, da bi ministerstvo poljedelstva uvidelo nujno potrebo te pravične prošnje ter imenovalo kmalu učitelja v prospeh našega kmetijstva.

(*Andreja Komelja pl. Sočebrianskega*) zdaj v Kroměříži na Moravskem, odredilo je Njegovo Veličanstvo presvetli cesar za majorsko lokalno službo. Gotovo je vsak Slovenec radostno pozdravil to zaslužno odlikovanje marljivega pisatelja in iskrenega domoljuba, kateremu tudi mi iz dna srca čestitamo.

(*Zaslužno odlikovanje.*) Nj. Vel. presvetli cesar je odlikoval dr. Jos. Tonklija z redom železne krone tretje vrste. Ako nas je kedaj razveselilo kako odlikovanje, gotovo nas je to, kajti dr. Josip Tonkli je bil vedno neustrašljiv borilec za naša narodna prava ter iskren in spreten zagovornik opravičenih naših zahtev. — Odlikovanje njegovo nam je pa tudi v dokaz, da značajnost in neustrašnost vedó ceniti in spoštovati tudi na najvišem mestu. In to bodi v izpodbudo našim kremenjakom, v svarilo pa popustljivcem!

(*Dr. Ivan Tavčar*), znani slovenski pisatelj, politični somišljenik in sodruđnik naš, dovršil je meseca decembra odvetniški izpit z odliko, in bode odprl v kratkem svojo odvetniško pisarno v Ljubljani.

(*Pri občnem zboru ljubljanske čitalnice*), ki je bil dné 26. decembra pr. l., sprejelo se je brez ugovora poročilo tajnikovo ter se potrdil računski sklep za leto 1883., in proračun za leto 1884.; razen tega pa so se odobrile nekatere premembe pravil, kakor jih je predlagal društveni odbor. — Pri točki „posamični nasveti društvenikov“ oglasil se je gosp. dr. Požar in je z ostrimi besedami obsojal nedostojno pisavo „Ljudskega glasa“ poudarjaje, da je sramota društvu, da se še vedno nahaja na bralni mizi ter konečno predlagal, naj občni zbor sklene, da se ta list v prihodnje opusti. Burno odobravanje občnega zbora bilo je dokaz, da je predlagatelj govoril vsem iz srca, zato se je pa njegov predlog tudi jednoglasno sprejel. — Dalje se je na predlog gosp. Iv. Hribarja sklenilo, da si ima čitalnica zopet letos naročiti 10 iztisov „Mira“ ter prepustiti jih 9 iztisov uredništvu, da jih po svoji previdnosti razdeli med koroške Slovence; naposled pa še, da se ima od l. 1884. naročiti česki ilustrovani list „Zlata Praha“. V odbor bili so voljeni vsi dozdanji odborniki, razen prof. Šukljeja in dr. Papeža, namesto katerih sta bila izvoljena Alfr. Ledenik in Ant. Klein ml.; izpredneni mesti dveh odbornikov pa ste se popolnili z volitvijo Antona Trstenjaka in Evgena Laha.

(*Prošnja, da bi se ustanovilo ravnateljstvo za južne proge državniš železnic v Ljubljani*), sklenil je v predzadnji svoji seji mestni zastop ljubljanski odposlati c. kr. trgovinskemu ministerstvu. Ker je ta stvar jako znamenita ne samo za Ljubljano, ampak tudi za ves slovenski narod, bodemo o njej v jedni prihodnjih številčk izpregovorili obširneje.

(*Velika izguba*) je zadela slovenski narod v zadnjem meseci preteklega leta. Dne 15. decembra umrl je namreč v Gradci večletni naš poslanec v deželnem in državnem zboru in jeden najiskrenjših zagovornikov slovenskih pravic, Mihael Herman.

Ostre besede njegove zadevale so naše nasprotnike tem občutljiveje, ker je bil Herman sam Nmec po rodu in je postal zagovornik naših pravic, ker je spoznal, kako brezozirno se vedejo njegovi rojaki proti nam, in s kako sebičnostjo gazijo najsvetejše naše pravice. Vječajna mu pamjat!

(*Iz Ptuj*) se nam piše: Dne 31. januarja se ima vršiti volitev v državni zbor namesto za nas toli zaslužnega M. Hermana. Da zmagamo Slovenci, o tem ni dvojbe; a treba je zato skrbeti, da si izvolimo moža, kateri bode vedno in dosledno zagovarjal naše pravice.

(*Iz Ormoža*) smo dobili telegrafno poročilo, da je dne 29. dec. sijajno obiskovani občni zbor „Sloge“ v navzočnosti vladinega komisarja Premersteina navdušeno proglasil namesto pokojnega M. Hermana za kandidata velezaslužnega domoljuba in odličnega pisatelja, župnika g. B. Raiča. Prepričani smo, da bodo domoljubni sklep „Sloge“ srčno pozdravili vsi volilci, ker iskrenjšega Slovenca, kateri bi tako vneto in gorko ljubil našo domovino, naš jezik, kakor ravno g. B. Raič, si pač ne moremo želeti.

(*Italijansko brezozirnost in oholost*) so imeli tržaški Slovenci zopet priliko spoznati konec decembra pr. l. Bila je namreč na dnevnem redu ona prošnja, katero je po prizadevanji najmarljivejšega slovenskega političnega društva „Edinosti“ ušlo pri magistratu 1432 očetov in v kateri so zahtevali, naj se za njihovo decu ustanovi potrebno število slovenskih narodnih šol. Vsak razumen človek bi mislil, da se tako opravičena prošnja, katera zahteva le to, kar zakon že sam po sebi dovoljuje, in katero je podpisalo tako lepo število državljanov, mora ugodno rešiti ali, če to ne, vsaj dostojno in resno pretresovati. Mestni očetje tržaški pa so čisto drugače mislili in ukrenili. Da bi se namreč rešili iz te neprilicne jim zágate, sklenili so, da se ima prošnja zavrniti, ker je pisana v slovenskem jeziku, kateri ni v deželi navaden. Vsi protesti narodnih odbornikov Nabrgoja in Nadliška niso nič pomagali; irredentovski radikalc, pristaši takozvane patrijotične stranke, vladni kimovci in nemški Italijanje so bili složni v sovraštvu do prvotnega tržaškega prebivalstva in njegovega jezika. Vladni zastopnik jih je konečno sicer zavrnil; a nam se to ne zdi znamenito, kajti na drugo stran jih vlada vedno podpira proti nam. Kako dolgo pa bode to še trpelo, je drugo prašanje; konečno bodo namreč na merodajnem mestu morali vender spoznati, da je na obalah jadranskega morja Slovanstvo najboljša in jedina zasloba državi.

(*Kaj je praktično delovanje*), pokazali so nam štajarski Slovenci. Ko se je pri nas potrošilo toliko tiskarskega črnila, porábilo toliko papirja in prebavilo toliko raznih govorov o tem, kako naj bi se zboljšalo gmotno stanje našega naroda, delovali so namreč štajarski domoljubi tiho, a uztrajno in zato tudi uspešno. Že imajo deset posojilnic, katere imajo biti jez proti nemškutarški demoralizaciji našega naroda; a kakor čujemo, niso s tem še zadovoljni, nego že premišljajo o ustanovljenji novih posojilnic. — Usta novili so si tudi v Celji zvezo slovenskih posojilnic; in v lepem času, ko je kranjska trgovinska in obrtnijska zbornica spala spanje — a ne pravičnega — prosila je ta zveza pri c. k. trgovinskemu ministerstvu za uvedbo slovenskih menjic in glej! po novem letu jih bodemo imeli v prometu. Čast tedaj štajarskim domoljubom! Naj bi jih Slovenci tudi drugod posnemali!

Z Bolškega, dné 27. decembra 1883. (Slovenec bodi Slován — „Slovan“ búdi Slovenca!) Slovanje nimamo jedinega književnega jezika — Bogu bodi potoženo! To nam je pač v veliko škodo! Zato pa bi trebalo, da bi se učil vsak omikani Slovan (ali Slovenec) tudi kakemu drugemu slovanskemu jeziku. To je kaj dober pripomoček, da si človek obrusi tisto rijo, ki se ga je prijala po naših nemških in nemškujočih šolah. Sè slovanskim berilom uči se človek slovanski misliti, čutiti — govoriti. Vzemimo n. pr. v roke „Vienac“ l. 1882., štev. 14.—20, pa beri „Knežovo pričo“ Livadićevo. To ti je slovansko živónje: tu se nasrkaš in napiješ pravega slovanskega duha, kako gladko zna pripovedovati priprosti Bošnjak: kako priprosto, a ipak kako lepo opisovati: to ti je jezik: krepak in vender tako ljubeznjiv, tako mil. Tako zna govoriti le slovanska duša. Kako živo ti opisuje trpljenje Slovanov pod turškim jarmom! N. pr.: Šel je Turka milosti prosit, a „zašo golim grlom u jagode.“ — Kažu oni: „Ubi Vlaha, pa izji kašiku (žlico) graha — sve jedno je! . . . „Ali vzemi v roke: „Slávy dceru“ itd. . . pa prebiraj in listaj po knjigi: pa gotovo ne ostaneš mrzel! Ali vzemi: Miklošičevo „Slovnico slovanskih jezikov“ ali njegovo „Krestomatijo“: kake slike se ti stvarjajo pred očmi: ves slovanski rod, vsa plemena vidiš pred seboj v krogu: duša se ti ogreje, prevzame te nekako mehko čustvo: kar objel bi ta svet — ta slovanski svet! . . .

Pa vsakega ne veseli učiti se posebe slovanskih jezikov, da bi mogel tako uživati njihovo mičnost in miloto; tudi nima vsakdo dovoljno časa za to. Zategadelj pa so nam prav potrebne knjige ali časopisi, pisani, kakor nekedaj Lukšičeve „Slav. Blätter“, ali Smolerjev „Slav. Centralblatt“, ali zdanji „Slov. zbornik“ Jelinkov. — Prav iz srca nam je bila vzeta misel podjetnega g. Radivoja Poznika, ki je bil začel izdajati „Slov. almanah“. A žal! izšel je samo jeden letnik. In še v tem ni najti popolne jedinstosti: zastoj iščeš tu poljskega in lužiškega oddelka. Tudi se ne more reči, da je bilo vse izvrstno v njem: pa ideja je bila lepa, prekrasna! A že drugi letnik je zasegla neusmiljena roka. Zbok tega so imeli naročniki materijalno izgubo. A kaj zato! knjige ní, pa je ní. Žal za to lepo misel: ali bi se ne dalo zopet oživiti to podjetje?

Mislil sem, mislil: kar dobim vest o bodočem „Slovanu“. Jako me je to uradostilo. Pozdravljam te „Slovan“ — krepkó nam stoj v brán. — Preganjaj mračne sence, pa vzbujaj premrle — Slovence!

„Napred samo, ima rodu lieka,

Napred duhom, napred glavom,

Napred snagom, napred slavom;

Napred samo glas je vieka,

Inog nema za nas lieka,

Zato napred složne volje,

Hoče, mora biti bolje!“ (Šenoa.)

P—ov.

Iz Gorice, 30. decembra p. l. (Izv. dopis.) (Čitalnica. Anton Goriup. Podporno društvo.) Sredi meseca decembra nam je predložil odbor čitalnice račun o svojem delovanju. Radostno priznavamo, da je odbor jako dobro skrbel za razcvit društva. Lepo število časnikov v različnih jezikih, lep venec krasnih veselíc, da je takih malokdaj; vse to je bil sad odborovega truda, kateri je tudi finančne razmere tako uredil, da je nestalo večletnega deficita. V novi odbor so izvoljeni z malimi izpremembami prejšnji odborniki; na čelu jim g. profesor Čebular. Upamo, da bode novi odbor, kateremu želimo obilne podpore, hodil pota prejšnjega odbora. Naj še omenimo, da je ta občni zbor imenoval jednoglasno našega prevzvišezega pokneženega nadvladiko (nadškofa) Alojzija Zornua častnega uda.

Dné 1. decembra preteklega leta je umrl g. Anton Goriup, tukajšnje nadsodnije svétnik v pokoji, državni in deželni poslanec, kateri je bil jeden prvih in najodlič-

nejših boriteljev za pravice goriških Slovencev posebe in sploh vseh Slovencev. Čitalnica, kateri je bil pokojnik zvesti ud in podpornik, razobesila je o njegovem krasnem pogrebu svojo zastavo, a čitalnični pevci so mu zapeli pesem „Jamica tiha“ v cerkvi sv. Ignacija. Goriupovi dediči — bratje in sestre, katerim je zapustil pokojnik blizo 60.000 gld., opustili so čitalnici dolg 50 gld., katere ji je posodil pokojnik za nakupovanje pohištva. Hvala jim srčna!

Iz naše čitalnice se je osnovalo pred dvema letoma „Goriško podporno in bralno društvo“, katero je za goriške Slovence v duševnem in narodnem oziru jako potrebno in imenitno. Dasi mlado, razvija se krepko, da je veselje. Do zdaj ima ravno 300 udov, nad 1000 gld. prihranjene gotovine in okoli 250 gld. zastankov, kar je dobro znamenje, da je tudi to društvo v spretnih in pridnih rokah. O njegovem občnem zboru drugič.

S Prekmurskega, 1. jan. (Izv. dop.) Slovenci — razven nas — še ne vedó, kako se mi imenujemo. Navadno nam pravijo ogrski Slovenci, Slovenci na Ogrskem ali pa nam pravijo, da smo Prekmurci. Mi se tako ne imenujemo, ker vsakdo pravi pri nas, jaz sem „Sloven“, mi smo „Slovenje“. Dopis je s Prekmurskega, da bodete vedeli, od kod Vam pišem. Dà, Slovenje smo, rekel sem, pozabljene sirote, za katere se prav malo brigajo naši gospodarji Madžarje, premalo pa naši bratje prek Mure. Madžarje nam usiljujejo ime „Vogri“, češ mi smo Vogri. Premalo se skrbé Slovenci za nas zategadelj, ker mnogi mislijo, da smo že propali popolnoma, da smo se že popolnoma zadušili v madžarskem duhu — da nam ni rešitve. Žalostno bi bilo res za nas, ko bi bilo tako; jaz pa vender in mnogo domoljubov ne mislimo tako, kar bi se tudi dalo dokazati, lepo dokazati; ali o tem o priliki. Nismo tedaj propalice, ker ljubimo svojo narodnost in vero. Imamo razmerno bogato slovstvo, o katerem seveda ste že slišali. ¹⁾ Kako slovstvo, za koliko naroda? Nas Slovencev je tukaj 70.000 duš, kar je že nekaj. Po keh dob pa nas je malo, razkosali smo se tudi v slovstvu na dvoje, v dva taborja. Tega, hvala Bogu vi nimate. Na Prekmurskem je 22 far slovenskih; 18 far je katoliških, a 4 fare so protestantske. To je razlika med nami, ali mi se ljubimo med sabo; po vaseh so protestantje pomešani s katoličani; vsi živijo med sabo v miru in ljubezni. Razlika med nami je samo nvanja: katoličane imenujemo „papince“, a protestantom pravimo „luteranje“. Ker je naše slovstvo nastalo vsled praktičnih potreb: narodu je bilo treba dati molitvenikov, evangelij, biblijskih pripovedek itd.; to so knjige, katere je moral imeti katoličan svoje in protestant svoje. Pomislite, da je slovenskih protestantov tukaj nekaj čez 15.000 duš, in ti imajo v prevodu Sveto pismo (Novi zakon) in še mnogo knjig, katerih ne morejo rabiti katoličanje. Naši pisatelji niso gotovo mislili na dobiček, ko so zalagali in spisavali svoje knjige: sama čista ljubezen do naroda in do vere jim je velevala skrbeti za svoje ovčice. To je delovanje, katero moramo ceniti, če pomislimo, da mi nimamo srednjih šol, v katerih bi se mogli učiti pravilni slovenščini in da so naši pisatelji pisali in še pišejo, kakor so jih učile matere doma. Taki pisatelji samouki si nalagajo težka bremena. Ako Bog da, bodo nam drugi Slovenci olahkotili delo in trud; naši zavedni domoljubi prebirajo slovenske časnike; sv. Mohor šteje med nami zdaj do 150 udov, narod bere rad, da smemo upati, da se vam približujemo tudi v jeziku. Duševne hrane je potreba našemu ubogemu narodu; vi je imate dovolj; dajte nam je nekaj! Mura nas ne loči, Mura nas veže z vami!

¹⁾ Gosp. Božidar Raič nam je podal zgodovinski pregled prekmurskega slovstva v Letop. Matice Slovenske l. 1868. in 1869. Uredništvo.

Ostali slovanski svet.

(Zmaj Jovan Jovanović), najslavnejši srbski pesnik, praznoval je dne 6. decembra 1883. svoj petdeseti god. Nekaj let živi že na Dunaji, od koder ureduje dvoje srbskih listov, jednega za mladino, a drugega za veseljake (Starmali). Ime Zmaj ima od svojega humorističnega lista „Zmaja“. Jovanovića ne omenjamo zaradi pesniške veljave; povdarili bi radi, da je ta pesnik prvi v Srbiji uveljavil v žanr pesmi, a to so „otroške pesmi“, katerih je res mnogo in mnogo podaril in posvetil drobnim srbskim otrokom.

(Prijatelj Slovanov Aleksander J. Košeljev.) Tega znanega slovanofila so pokopali nedavno v Moskvi. Košeljev je doživel 78. leto; bil je od krimske in do najnovejše turške vojske „duša“ ruskih slovanofilov. O vsaki priliki je zagovarjal kmete in „zemstvo“, v čemer sta mu pomagala posebno Jurij Samarin in knez Čerkaskij. Mi tega Rusa zato omenjamo, ker je izdajal razne novine, v katerih je veliko pisal o Slovanih. V njegovem listu: „Ruska Beseda“ (od 1856—1860) je priobčil tudi pokojni Klun mnogo lepih razprav o Slovincih; seveda takrat je bil Klun še dober Slovan.

(Ruske narodne šole.) Nedavno je umrl Rus baron Korf, kateri je bil velik prijatelj šole, kmetov in napredka. Baron Korf je uredil vse narodne šole v jekatarinovski guberniji na svojem posestvu. Da bi videl, kake moderne šole imajo drugi narode, šel je na Švicarsko, v domovino slavnega učitelja Pestalozija. Njemu se ima zahvaliti Rusija, katera je bila še pred 100 leti brez osnovnih šol, da jih ima zdaj čez 30.000.

V Pragi, dne 29. decembra 1883. (Izv. dopis.) Takisto, kakor se za slovenski narod ne goji nikjer toliko sočutja in tako vroče ljubezni, kolikor med narodom češkim, tudi gotovo ne bode naroda, kateri bi najmlajše duševno dete njegovo — „Slovana“ — pozdravil s tako iskreno radostjo in s tako odkritosrčnimi voščili, kakor narod češki! Saj nam je Čehom iz naše več nego tisočletne izkušnje predobro znano, kako težak je boj z onimi sovražniki vseh humanih načel, kateri ne podirajo neprenehoma samo svobode in razvoja naše narodnosti, temveč si celo prizadevajo uničiti nje obstoj. Dobro nam je znano, da so nas Čehi v prvem trenutku našega probujenja oteli gotove smrti sicer samo zgodovinski spomini; vemo pa tudi, da nam zopet samo slovanska ideja more priboriti in zagotoviti srečno bodočnost. V slovanski ideji je naša rešitev, naša moč; v njej se ohranjujemo, utrjujemo in povečujemo svoje narodno življenje; z njo postajamo naravni udje velikega slovanskega naroda, kateri šteje več nego sto milijonov ljudi. To idejo gojiti in širiti povsodi in z vsemi svojimi močmi, mora biti naloga vsakemu iskrenemu Slovanu, čegar obzorje sega preko zdajnjosti. Če bodele tedaj Slovenci v tem oziru z nami jedne misli; če bodele gojili slovansko pobratimstvo, vrhu tega pa zlato svobodo povsod in v vsakem oziru zagovarjali ter širili pravo omiko med narodom: dosegli boste gotovo vse, česar si srečen narod le želeli more; okrepili se boste sebi in vsemu Slovanstvu na korist. In v tem zmislu naj deluje „Slovan“! — To je naše češko voščilo, to naš slovanski pozdrav!

Prihodnjič o najnovejšem gibanju v našem narodnem življenju.

Sredec, konec decembra 1883. (O razvoju političnih strank na Bolgarskem.) Dokler je bolgarski narod bil pod turškimi jarmom, ni se delil na stranke, nego ves narod je bil samo jedna stranka, kateri je bilo gaslo: buditi narod in ga usposabljanje za osvobojenje.

Zato so bili v teh časih vsi možje jednega mišljenja, vsi so bili jednakomisleči vodniki narodu na prosvetnem in političnem polju; a to so bili učitelji (ali „daskali“) in duhovniki. Vsak Bolgar, ki si je pridobil izven domovine kaj znanja, poprijel se je, ako se je vrnil v domovino, učiteljstva. In tako so ti osnovali svoje bolgarske šole že pred osvobojenjem v vseh mestih in celo po večjih vaseh na Bolgarskem.

Strankarskih političnih časopisov tudi ni bilo. Ti so se ponajveč prepirali o cerkvenih zadevah; a drugače so se brigali vsi samo za omiko naroda in so pridno gojili bolgarsko književnost. Tudi narodno blago so nabirali dosti pridno. Časopisi so izhajali seveda najlažje izven domovine, kamor ni dosegala turška roka, n. pr. v Bukureštu, Braili, Belemgradu itd.

Politične stranke so se začele sestavljati še le po osvoboditeljni vojski, in to, ko je še bila v deželi ruska okupacija. Javno so nastopile te stranke prvokrat v Trnovskem „velikem narodnem sobranju“ l. 1878., ko se je krojila bolgarska „konstitucija“ (ustav). Tam so se razdelili na dva oddelka: v enem so bili umereni, ki niso zahtevali kar precej toliko svobode, nego „cum grano salis“; a v drugem so bili ponajveč mlajši sinovi domovine, kateri so hoteli imeti na Balkanu drugo Švicarsko. Poslednjih je bilo več in zato je bil prvi ustav tako svobodomen, da je presegal celo svoje uzore — Švicarsko in Francosko; in najznačajnejše so zanj besede, katere je izgovoril pred nekaterimi leti francoski poslanec v parlamentu, rekši: „Dajte nam Francozom svobodo, kakeršno imajo na Bolgarskem!“

„Svobode pijani“ je najprimernejši izraz, kateri bi mogel najbolje označevati položaj bolgarskega naroda v onih mesecih po Trnovskem velikem sobranju, ko se je v vseh glavah vrtelo samo: konstitucija — konstitucija! ne da bi jej znali mnogi nje pravi pomen.

Samo „konservatori“ niso od nje upali nič dobrega; takisto ne Rusi, kateri so bili še zmirom v raznih imenitnih službah.

Ko je prišel knez ♦ Bolgarijo, ni mu bilo treba dolgo razmišljati, na katero stran naj bi se oprel najprej: z liberalci, katerim je bil uzor republika, ni bilo varno „česnj zobati“; konservativcev je bilo sicer malo, a njihove sposobnosti so v raznem oziru večje, nego protivniške, ti so se mu zdeli tudi bolj „hoffähig“, a drugi so se mu videli demokratje bolj ali manj.

(Konec prih.)

Česko narodno gledališče v Pragi.

Leta 1850. se je ustanovil v Pragi odbor, čegar naloga je bila zbirati prostovoljne doneske za zidanje narodnega gledališča, a še le lani — tedaj po dolgih tri in tridesetih letih — učakal je češki narod veselega dne, ko se je odprl hram češkim Modricam.

Zgodilo se je to 18. novembra. Iz vseh strani češke domovine so prihiteli ta dan v staroslavno zlato Prago češki domoljubi, da bi se osebno udeležili velikega narodnega praznika; prišli pa so tudi zastopniki vseh ostalih slovanskih narodov, da na ta način izrazijo občudovanje češki požrtvovalnosti in vztrajnosti, da se povesele tega

za vse Slovanstvo znamenitega dogodka s svojimi češkimi brati ter tako dokažejo, da slovanska solidarnost in vzajemnost napreduje od dne do dne.

Tudi mi Slovenci smo bili pri lepi slavnosti otvorjenja češkega gledališča dostojno zastopani. Udeležili so se je namreč gg.: Iv. Hribar, kot zastopnik mesta ljubljanskega in društva „Narodni dom“; prof. Makso Pleteršnik, kot zastopnik „slovenskega dramatičnega društva“ in „Maticе Slovenske“, ter Ign. Valentinčič, Jos. Geba in Srečko Noll, kot zastopniki ljubljanskega „Sokola“.

(Konec prihodnjič.)

Razne novice.

Prvo številko pošiljamo na ogled mnogim rodoljubom slovenskim. Vračati nam je ni treba. Prihodnjo številko pa bomo poslali samo naročnikom, zato prosimo uljudno vse tiste gospode, kateri želé „Slovana“ sprejemati redno, naj nam pošljejo naročnino o pravem času.

(Pokojninska zadruga) bode se, kakor nam poročajo iz Gorice, ustanovila po prizadevanji gosp. ravnatelja Frana Povšeta kot pododdelek tamošnjega slovenskega bralnega in podpornega društva. Udje te zadruge bodo za neznatne mesečne doneske dobivali v starosti dosmrtno pokojnino ali penzijo. To je vsekakor srečna misel in jako imenitna za zboljšanje gmotnega stanja našega naroda;

zato je čestitati marljivemu ravnatelju gosp. Povšetu iz dna srca, da je izprožil stvar, katero bode tudi — tako vsaj upamo — izvršil z znano svojo spretnostjo. — Mi bomo o pokojninskih zadrukah tudi še izpregovorili obširneje v enem prihodnjih listov.

(Pojem germanstva.) Znani slovaški pisatelj, profesor Sasinek je opozoril Slované, da je napačno, kadar Slované govore o Germanstvu, a mislijo samo Nemce, kajti pojem Germanstvo ima veliko širji pomen. H Germanstvu ne prištevamo samo Nemcev, ampak še mnogo drugih evropskih germanskih narodov, kateri ne tlačijo Slovanov, s katerimi se ne borimo, kakor z Nemci za svoj obstoj. Torej odslej naj velja izraz nemštvo, a ne germanstvo.

Politični razgled.

Klub slovenskih (23) poslancev kranjskega deželnega zbora se je izjavil, da upa, da bo vlada izvršila ravnopravnost za vse Slovence; zboljšati njim je treba materialne razmere. To izjavo je klub poslal grofu Taaffeju ter naložil državnim poslancem, naj mu ustno razlože podrobneje potrebe slovenskega naroda in kranjske dežele.

Hrvaški zbor (sabor). Volitve Krajinskih poslancev (35) so vse potrjene. Dozdanje seje so bile burne, interpelacija se vrsti za interpelacijo. Vlada se prosi, da odpravi

komisarijat za Krajino. Nujnost Folnegovičega predloga o prenosu kosti Frankopana in Zrinjskega iz Dunajskega novega mesta v Zagreb se zavrže.

V Macedoniji so nastali nemiri med Grki in Bolgari. Grška vlada bi rada imela konzulate tudi v mestih in krajih, kjer ni Grkov, a Bolgari širijo bolgarsko idejo drugače: ustanovljajo bolgarske šole, kjer koli morejo. Lepa samozavest!

Vabilo na naročbo.

Z današnjo številko stopamo v prvič pred slovenski svet. Iz nje bode moglo razvideti slovensko občinstvo, kako smo si namenili izvrševati svoj na čelu lista priobčeni program.

Laskamo si, da smo storili, kolikor nam je bilo moči ter izdali list tako raznovrsten, kakor doslej ni izšel še nijeden slovenski politični tednik.

Za raznovrstnost in izpremembo skrbeli bomo tudi v prihodnje. Da pa bomo to mogli, porok nam je naših 51 sotrudnikov, najboljših pisateljev slovenskih, kateri so nam obljubili svojo pomoč. Izmed njih imenujemo samo gg.: *prof. A. Beženski, prof. dra. Frana Celestina, Ivana Dečka, dra. Josipa Derča, ravnatelja Riharda Dolenca, dra. Ivana Geršaka, prof. dra. Ign. Klemenčiča, prof. dra. Greg. Kreka, Frana Kuralta, župnika Božidarja Raiča, Ivana Resmana, dra. Ivana Tavčarja, prof. Ivana Trdino, dra. Jos. Vošnjaka, dra. Val. Zarnika* in znanega feljtonista *Prestoslava Kretanova*.

List bode tudi, ako ga bode slovensko občinstvo dostojno podpiralo z naročevanjem, prinašal slike, jednake tej, ki jo priobčujemo v današnjem listu. Ker je to prvi ilustrovani list v Sloveniji, nadejamo se, da si ga bode vsak naročnik njegov in vsak domoljub sploh prizadeval širiti med svojimi znanci in po slovenskih rodbinah, da nam bode tako mogoče povečati mu kdaj obliko ter začeti tekMOVATI z nemškimi ilustrovanimi listi, kateri so na škodo domači književnosti in prosveti premnogoštevilno razširjeni po naši domovini. Za letos imamo med drugimi pripravljene naslednje slike: Vrbsko jezero na Koroškem, Življenje, slika al fresco v fojeru češkega narodnega gledišča. Slap Radolne pri Dobravi na Gorenjskem, Blejsko jezero, Peričnik, Slap Sarajevu in „Zmagovalci“, slika slavnega Rusa Vasilja Vereščagina.

Cena listu smo določili zato tako malo, da si ga more naročiti vsak. Nadejamo se tedaj vsestranske podpore.

(Pri žrebanji srečk loterijskega posojila ljubljanskega), ki se je vršilo včeraj dopoldne, zadela je srečka 10176; 30000 gld., srečka 48597, 2000 gld., srečka 2210, 10436, 26045, 28356 in 36207 po 500 gld. in 73 družih srečkov po 30 gld.

Tržne cene v Ljubljani

dne 2. januarija:

Hektoliter: pšenice 7 gld. 96 kr., ječmena 4 gld. 55 kr., ovs 2 gld. 92 kr., soršice — gld. — kr., ajde 5 gld. 20 kr., prosa 5 gld. 20 kr., koruze 5 gld. 40 kr., krompirja 2 gld. 86 kr., leče 8 gld. 50 kr., graha 8 gld. 50 kr., fižola 9 gld. 50 kr.

Kilogram: goveje masti 96 kr., svinjske masti 86 kr., surove slanine 60 kr., okajene slanine 74 kr., masla 85 kr., govejega mesa 60 kr., teletine 56 kr., svinjine 52 kr., ovčjega mesa 40 kr. — 1 jajce 4 kr., 1 pišče 48 kr., 1 golob 18 kr., liter mleka 8 kr. 100 kilogramov: sena 2 gld. 16 kr., slame 1 gld. 96 kr.

Telegram.

Ptuj. Na prošnjo mnogih odličnih rodoljubov iz vseh volilnih okrajev, prevzel je znani slovenski boritelj Božidar Raič kandidaturo državnega poslanca namesto umrlega Hermana. Slava mu!

Listnica ured. Č. g. sotrudnikom se zahvaljujemo na obilnem gradivu. Vse pride na vrsto.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.